

2025

DOSSIER #54

VIVEROS DE PLANTA PARA HORTAS ECOLÓXICAS

Introdución

Os viveiros de planta son espazos produtivos especializados na multiplicación, crianza e aclimatación de plantas hortícolas destinadas ao cultivo, sendo un elemento clave dentro dos sistemas de produción ecolóxica. No contexto da agricultura sustentable, os viveiros permiten asegurar a calidade, trazabilidade e adaptación das plántulas, especialmente cando se empregan sementes autóctonas e métodos respectuosos co medio ambiente.

Funcións dun viveiro ecolóxico

- **Multiplicación vexetal:** a través de sementes, estacas ou outros métodos autorizados na agricultura ecolóxica.
- **Aclimatación das plantas:** antes de seren transplantadas ao campo ou horta definitiva.
- **Selección e conservación de variedades:** especialmente autóctonas e adaptadas ao medio local.
- **Produción de planta certificada ecolóxica:** segundo o Regulamento (UE) 2018/848 e as súas disposicións complementarias.

Infraestruturas básicas

Un viveiro ecolóxico debe dispor das seguintes instalacións mínimas:

- **Área de sementeira e transplante:** mesas de cultivo, bandexas, substratos autorizados.
- **Cubertas lixeiras ou invernadoiros:** estruturas desmontables ou fixas que permiten controlar temperatura e humidade.
- **Sistema de rega eficiente:** preferiblemente por goteo ou microaspersión.

- **Zona de almacenamento:** ferramentas, sementes, materiais de etiquetado e insumos.
- **Compostaxe:** para a produción de substratos propios, a partir de materia orgánica certificada.

Técnicas de cultivo e produción

As técnicas empregadas deben cumprir os principios da **agricultura ecolóxica**:

- **Sementeira en bandexas ou alvéolos:** con substratos certificados (turba, fibra de coco, compost).
- **Uso de sementes ecolóxicas:** preferentemente certificadas e, en ausencia destas, sementes en conversión ou de orixe convencional non tratada (con xustificación).
- **Control biolóxico de pragas:** mediante introdución de insectos auxiliares, trampas cromáticas, infusións de plantas (allos, ortigas, etc.).
- **Rotación e planificación de cultivos:** para evitar esgotamento do substrato e propagación de patóxenos.
- **Aclimatación progresiva:** exposición gradual ao ambiente exterior antes do transplante definitivo.

Consumo e xestión da auga

A xestión eficiente da auga é fundamental:

- **Rega localizada:** sistemas de goteo para reducir perdas por evaporación e escorrenta.

- **Captación e almacenamento de augas pluviais:** mediante cisternas ou balsas impermeabilizadas.
- **Emprego de sensores de humidade:** para optimizar a frecuencia e cantidade de rega.
- **Evitar a eutrofización:** mediante substratos ben equilibrados e control de lixiviados.

Comercio de hortalizas e verduras ecolóxicas

A comercialización debe seguir a normativa europea e estatal:

- **Etiquetado e certificación:** as plantas e produtos deben levar o selo ecolóxico da UE, así como os datos da entidade certificadora.
- **Canles curtas de comercialización:** mercados locais, cestas de proximidade, feiras ecolóxicas, cooperativas de consumo.
- **Trazabilidade:** rexistro de sementes, datas de sementeira, tratamentos aplicados e destino das plantas.
- **Prezos xustos e economía circular:** valorización do traballo local, redución de intermediarios e fomento de economías sociais.

Lugar de instalación do viveiro

A escolloa do lugar para o viveiro debe considerar:

- **Proximidade ao punto de cultivo ou distribución:** para reducir custos loxísticos e pegada de carbono.
- **Boas condicións de soleamento e ventilación:** evitar zonas húmidas ou sombreadas permanentemente.
- **Accesibilidade e conexión a recursos hídricos:** así como protección fronte a ventos ou xeadas fortes.
- **Evitar zonas contaminadas ou próximas a cultivos convencionais intensivos:** para garantir a integridade ecolóxica das plantas.

Importancia das sementes e plantas autóctonas

A recuperación e uso de sementes autóctonas é unha prioridade para a soberanía alimentaria:

- **Adaptación climática e biolóxica:** maior resistencia a pragas locais e adaptación ao solo e clima da rexión.
- **Diversidade xenética:** reduce o risco de perdas por enfermidades ou eventos climáticos extremos.
- **Valor cultural e gastronómico:** recuperación de variedades tradicionais e sabores locais.
- **Conservación in situ e ex situ:** mediante bancos de sementes, trocos locais e programas de selección participativa.

Normativa de referencia

- **Regulamento (UE) 2018/848** sobre produción ecolóxica e etiquetado dos produtos ecolóxicos.
- **Real Decreto 951/2021** sobre produción e comercialización de material vexetal ecolóxico.
- **Lei 9/2007, de Galicia, de subvencións á agricultura ecolóxica e desenvolvemento rural sustentable.**
- **Normas UNE 142500 e 315500:** sobre insumos autorizados e substratos orgánicos.

Conclusión

O desenvolvemento de viveiros ecolóxicos representa unha ferramenta estratéxica para a consolidación de sistemas agroecolóxicos sustentables. Non só permiten a produción de planta adaptada e de alta calidade, senón que fortalecen a biodiversidade, reducen a dependencia externa de insumos e fomentan a economía local e circular.

A través da integración de coñecementos técnicos, prácticas tradicionais e principios ecolóxicos, os viveiros convértense nun elo fundamental entre a semente e o prato, entre a terra e as persoas.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

